

2 राज्यस्य आपदाप्रबन्धनविधानस्य कार्यान्वयनस्य कारणात् अस्मिन् समये पंचायतनिर्वाचनं सम्भवं नास्ति- मुख्यमन्त्री सुक्कु:

3 गाजोल-महाविद्यालये अनुसंधानप्रस्तुतीकरणयोः कौशलविकासाय राष्ट्रीयसिम्पोजियम् आयोजितम्

4 '२०४० तमे वर्षे अन्तरिक्षं गन्तुं स्वदेशीयाः अन्तरिक्षयानानि भविष्यन्ति' राज्यमन्त्री भविष्यस्य योजनाः सज्जीकृताः इति वदति

सुभाषितम्

न चात्मानं प्रशंसेद्वा,
परनिन्दां च वर्जयेत्।
वेदनिन्दां देवनिन्दां,
प्रयत्नेन विवर्जयेत्॥

अर्थात्- देवता, गुरु एवं ब्राह्मण के लिये किये जाने वाले दान में रुकावट न डाले। अपनी प्रशंसा न करे तथा दूसरे की निन्दा का त्याग कर दे। वेदादि शास्त्रों की निन्दा और देव निन्दा का यत्नपूर्वक त्याग करें।

हिमसंस्कृतवार्ता:

हिमसंस्कृतवार्तापत्रस्य एकवर्षस्य सदस्यता

900 ₹

One year subscription to the daily Sanskrit newspaper is Only 100 Rupees
To subscribe, text us a message saying hello on the number below.

7876636263

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ता: दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते, राजनैतिक-सांस्कृतिकविचारणाञ्च कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम्, प्रकाशनम्

जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य समुखे कस्मा कोटला जिला कांगडा हि.प्र. पत्रव्यवहारसङ्केतः-९७७९९९

सङ्केतः- प्रबन्धनिदेशिका- शिवानी शर्मा हिमसंस्कृतम्

Tejas Fighter Jet Crashed- वायुसेनानायकः नमनस्यालः १६ वर्षेभ्यः सेवारतः आसीत्; विमानप्रदर्शनस्य अन्तिमः दिवसः आसीत्

हिमसंस्कृतवार्ता:- काङ्गड़ा। दुबईदेशे वायुप्रदर्शने एरोबेटिक्स प्रदर्शनस्य समये भारतीयवायुसेनायाः तेजस युद्धविमानं दुर्घटितम्। दुर्घटनायां विमानचालकः नमनस्यालस्य मृत्युः अभवत्। वायुसेनानायकः नमनः काङ्गड़ामण्डलस्य नगरोटा बागवां-क्षेत्रस्य पटियालकडग्रामस्य (वार्ड नं० ७) निवासी आसीत्। तस्य पत्नी अफसाना अपि वायुसेनायाः विमानचालिका अस्ति। तयोः १० वर्षीया पुत्री अस्ति। नमनस्यालस्य शवस्य दाहसंस्कारः तस्य पैतृकग्रामे भविष्यति। विमानचालकस्य मृत्योः कारणात् तस्य मूलग्रामे शोकस्य तरङ्गः अभवत्। तस्य परिवारः असान्तवनीयः अस्ति।

रविवासे शवः गगलम् आगमिष्यति

जगन्नाथस्य पुत्रः नमनस्यालः (३७) सम्प्रति कोयम्बटुरे स्थितः आसीत्। सः षड्दिनानि यावत् दुबईनगरे विमानप्रदर्शने भागं गृह्णाति स्म। एषा दुःखदवार्ता राज्ये आघाततरङ्गं प्रेषितवती अस्ति। अमरउजाला मीडियासमूहः नमनस्यालस्य पित्रा सेवानिवृत्तप्रधानाचार्येण

जगन्नाथेन सह भाषितवान्, यः अवदत् यत् नमनः विगत १६ वर्षेभ्यः भारतीयवायुसेनायाः सेवां कुर्वन् अस्ति। सः सम्प्रति कोयम्बटूर-नगरे सेवां कुर्वन् आसीत्। सः अवदत् यत् नमनस्य पत्नी भारतीयवायुसेनायाम् अपि भूमि-अधिकारीरूपेण कार्यं करोति। तस्य पिता अवदत् यत् नमनः गतषड्दिनानि यावत् दुबई-वायुप्रदर्शने भागं गृह्णाति स्म, शुक्रवासरः च प्रदर्शनस्य अन्तिमदिवसः आसीत्। दुबईनगरे औपचारिकतां सम्पन्नं कृत्वा रविवासे नमनस्य शवः आगमिष्यति इति सः अवदत्।

द्वे ग्रीणि वा चक्राणि जातानि, ततः दुर्घटना अभवत् इदानीं वायुसेना दुर्घटनायाः कारणं निर्धारयितुं निरीक्षणन्यायालयस्य निर्माणस्य आदेशं दत्तवती अस्ति। दुबई- वायुप्रदर्शनस्य अन्तिमदिने शुक्रवासे स्थानीयसमये अपराह्णे २:१० वादने एषा दुर्घटना अभवत्। दुर्घटनायाः अन्तर्गतं विमानस्थानकस्य उपरि कृष्णधूमस्य प्लवङ्गः उदयमानः दृष्टः। परिवारेण सह विमानप्रदर्शनं द्रष्टुं आगतः जिग्नेशवरिया इत्ययं युद्धविमानं प्रायः अष्टनवनिमेषान् यावत् उड्डीयते इति अवदत्। यदा दुर्घटना अभवत् तदा तेन द्वे वा ग्रीणि वा चक्राणि कृतानि आसन्। तेजस् निम्नोच्चतायां उड्डीयमानम् आसीत्। सहसा ज्वालाः अभवन्। दुबई- वायुप्रदर्शने प्रेक्षकाः स्तब्धाः अभवन् यदा विमानप्रदर्शनस्य समये तेजस-विमानं हिडोलनं कर्तुं आरब्धवान्। विमानस्य पतनेन आतङ्कः उत्पन्नः। दुर्घटनायाः प्रायः घण्टाद्वयानन्तरं पुनः वायुप्रदर्शनं आरब्धम्।

प्रधानमंत्री नरेन्द्रमोदी जी-२० शिखरसम्मेलने वैश्विकविषयेषु भारतस्य दृष्टिकोणं स्पष्टं कृतवान्

हिमसंस्कृतवार्ता:- प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी वैश्विकविकासप्रतिमानानाम् गहनविचारस्य आह्वानं कृतवान्। दक्षिण अफ्रिकादेशस्य जोहान्सबर्ग-नगरे जी-२०-नेतृ-शिखरसम्मेलनस्य प्रथमसत्रं सम्बोधयन् मोदी-महोदयः अवदत् यत् जी-२०-सङ्घटनेन वैश्विकवित्तस्य विकासस्य च आकारः प्राप्तः, परन्तु वर्तमानप्रतिरूपेण बृहत्जनसंख्या संसाधनात् वंचिता अस्ति। सः अवदत् यत् एतेन प्रकृतेः अतिशोषणं जातम्, यस्य प्रभावः अफ्रिकादेशे विशेषतया दृश्यते। प्रधानमन्त्री मोदी इत्यनेन उक्तं यत् नवदेहल्यां जी-२० शिखरसम्मेलने गृहीताः बहवः महत्त्वपूर्णाः निर्णयाः अग्रे गताः। मोदीमहोदयेन दक्षिण अफ्रिका-राष्ट्रपतित्वस्य कुशलप्रवासः, पर्यटनं, खाद्यसुरक्षा, एआई, डिजिटल अर्थव्यवस्था, नवीनता, महिलासशक्तिकरणम् इत्यादिषु क्षेत्रेषु प्रयत्नस्य प्रशंसा कृता।

वैश्विकशासनसंरचनेषु वैश्विकदक्षिणस्य व्यापकप्रतिनिधित्वस्य आवश्यकतायाः अपि सः बलं दत्तवान्। मोदीमहोदयेन भारतस्य सभ्यताप्राज्ञपरम्परायाः आधारेण निर्मितस्य "समग्रमानवतावादस्य" अवधारणायाः उल्लेखः कृतः यत् विकासस्य प्रकृतेः च मध्ये सन्तुलनं स्थापयितुं मार्गः अस्ति। सः स्वसम्बोधने चत्वारि प्रमुखप्रस्तावान् अपि कृतवान्, येषु "एका पृथिवी, एकः परिवारः, एकः भविष्यः" इति दृष्टिः मूर्तरूपः अभवत्। मोदीमहोदयेन जी-२०-सङ्घस्य अन्तर्गतं पारम्परिकज्ञानस्य वैश्विकभण्डारस्य स्थापनायाः प्रस्तावः कृतः। भारतीयज्ञानव्यवस्थासु आधारिता एषः उपक्रमः पारम्परिकज्ञानस्य वैश्विकं मञ्चं प्रदास्यति, आगामिनां पीढीनां कृते मानवतायाः सामूहिकबुद्धेः संरक्षणं च करिष्यति। अस्मिन् अवसरे प्रधानमन्त्रिणा जी-२० अफ्रिका-कौशल-गुणक-

उपक्रमस्य अपि प्रस्तावः कृतः। आगामिदशके अफ्रिकादेशः १० लक्षं प्रमाणितप्रशिक्षकान् प्रशिक्षयिष्यति, येन स्थानीयक्षमता दीर्घकालीनविकासः च वर्धते। मोदीमहोदयः अवदत् यत् जी-२० देशेषु प्रशिक्षितानां चिकित्साविशेषज्ञानाम् एकं दलं विकसितव्यम्, यत् कस्यापि आपत्काले तत्क्षणमेव नियोक्तुं शक्यते। मादकद्रव्यस्य दुरुपयोगस्य वर्धमानस्य आह्वानस्य, विशेषतः फेन्टानिल इत्यादीनां मादकपदार्थानां प्रसारस्य निवारणाय प्रधानमन्त्रिणा मादकद्रव्य-आतङ्क-सम्बन्धस्य निवारणाय जी-२०-उपक्रमः अपि प्रस्तावितः। मोदीमहोदयः सदस्यदेशेभ्यः अपि आह्वानं कृतवान् यत् ते मादकद्रव्य-आतङ्क-अर्थव्यवस्थां दुर्बलं कर्तुं एकीकृताः भवेयुः। अवधेयमस्ति यत् अफ्रिकादेशे प्रथमवारं जी-२० शिखरसम्मेलनं भवति।

राज्यस्य कठिनभौगोलिकस्थिते: कारणात् आपदाप्रबन्धनविधानस्य कार्यान्वयनस्य कारणात् अस्मिन् समये पंचायतनिर्वाचनं सम्भवं नास्ति- मुख्यमन्त्री सुखु:

हिमसंस्कृतवार्ता:- ऊना।

हिमाचलप्रदेशस्य मुख्यमन्त्री सुखविन्दसिंहसुखु: शनिवासरे ऊनामण्डलस्य भ्रमणं कृतवान्, सुखु: उपमुख्यमन्त्रिणः मुकेश अग्निहोत्रिणः पुत्र्या: विवाहे भागं गृहीतवान्। अस्मिन् काले मुख्यमंत्री सुखु: झलेडायां पत्रकारैः सह वार्तालापं कृतवान्। मुख्यमंत्री सुखु: उक्तवान् यत् राज्ये आपदाप्रबन्धनं प्राथमिकता अस्ति। राज्यस्य कठिनभौगोलिकस्थिते: कारणात् आपदाप्रबन्धनविधानस्य कार्यान्वयनस्य कारणात् अस्मिन् समये पंचायतनिर्वाचनं सम्भवं नास्ति। निर्वाचन-आयोगाय अपि एतस्य सूचना दत्ता अस्ति। पंचायतनिर्वाचनस्य स्थगनविषये राज्यपालस्य वक्तव्यस्य प्रतिक्रियारूपेण मुख्यमन्त्री सुखु: अवदत् यत् हिमाचलप्रदेशस्य आह्वानानि अन्यराज्येभ्यः भिन्नानि सन्ति। कठिन भौगोलिकस्थिते:, भूस्खलनक्षेत्रस्य, भग्नमार्गजालस्य, आपदाप्रबन्धनविधानस्य कार्यान्वयनस्य च कारणात् अस्मिन् समये पंचायतनिर्वाचनं करणं व्यावहारिकं न भवति।

निर्वाचन- आयोगाय विस्तृतं प्रतिवेदनं प्रेषितम्

सः अवदत् यत् यावत् आपदाप्रबन्धनस्य उपायाः न सम्पन्नाः न भवन्ति तावत् निर्वाचनस्य विषये विचारः कर्तुं न शक्यते। अस्मिन् विषये भारतस्य निर्वाचन-आयोगाय विस्तृतं प्रतिवेदनं प्रेषितम् अस्ति। पंचायतनिर्वाचनं स्थगयित्वा अस्थिरतायाः वातावरणं सृजति इति राज्यपालेन उक्तम् आसीत्।

ऊनायाम् अपराधविरुद्धं कठोरकार्यविधिः भविष्यति।

मुख्यमन्त्री ऊनामण्डले प्रचलताम् आपराधिकघटनाणां विरुद्धं प्रशासनाय कठोरकार्याणि कर्तुम् आदेशं दत्तवान्। सः स्वयमेव एतासां घटनाणां संज्ञानं कृतवान्, अतः शीघ्रमेव मण्डले प्रमुखानि परिवर्तनानि, कठोरकार्याणि च द्रक्ष्यन्ति। अतः जनानां भयस्य

आवश्यकता नास्ति।

आपराधिकप्रकरणानां निरीक्षणम्

राज्यसर्वकारः जनैः सह दृढतया तिष्ठति इति सः अवदत्। अद्यतनकाले अपराधघटनाणां प्रकोपः चिन्ताजनकः विषयः अस्ति। सः स्वयमेव एतेषां प्रकरणानाम् निरीक्षणं कुर्वन् अस्ति, पुलिसव्यवस्थां सुदृढं कर्तुं निर्देशान् अपि दत्तवान् अस्ति।

अपराधिषु भयम्, जनसामान्येषु सुरक्षाविषये विश्वासः च वर्धितः

सः आश्वासनं दत्तवान् यत् अतीव शीघ्रमेव मण्डले प्रमुखाः कार्यविधयः भविष्यन्ति, येन अपराधिषु भयं वर्धते, सामान्यजनानाम् सुरक्षाविषये विश्वासः च वर्धते। नागरिकाणां सुरक्षा सर्वकारस्य प्राथमिकता अस्ति। हिमाचले अपराधिनां स्थानं नास्ति।

मुख्यमंत्री अधिकारिभिः जनप्रतिनिधिभिः सह गोष्ठीं कृतवान्

मुख्यमंत्री ऊनायां चक्रविमानात् अवतीर्य विधिव्यवस्थायाः विषये प्रशासनिकाधिकारिभिः जनप्रतिनिधिभिः सह महत्त्वपूर्णं समागमं कृतवान्। पुलिसलाइन्सप्राङ्गणे अवतरन् तस्य स्वागतं मण्डलस्य त्रयः काङ्ग्रेसविधायकाः राकेशकालिया, सुदर्शनसिंहबबलूः, विवेकशर्मा, सतपालरायजादा तथा मण्डलप्रशासनस्य अधिकारिणः च अकुर्वन्।

अधुना राज्यचयनायोगस्य माध्यमेन ग-वर्गस्य (ग्रुप-सी) नियुक्तिः भविष्यति

हिमसंस्कृतवार्ता:-

हमीरपुरम्। हिमाचले अधुना सेवाप्रशिक्षः (जॉब ट्रेनी) इत्यस्य वर्ग-ग (ग्रुप सी) श्रेणी अन्तर्गतं सर्वाः नियुक्त्यः राज्यचयनायोगस्य हमीरपुरस्य माध्यमेन करिष्यन्ति। सम्प्रति लोकसेवा- आयोगस्य माध्यमेन क्रियमाणस्य अस्य वर्गस्य नियुक्तिः पूर्ववत् निरन्तरं भविष्यति। कार्मिकविभागेन निर्गतस्य अधिसूचनानुसारं हिमाचलप्रदेश- लोकसेवा- आयोगः क (वर्ग एक): तथा समूह ख (द्वितीय-श्रेणी) संवर्गस्य कृते सेवाप्रशिक्षस्थित्या आधारेण नियुक्तिं करिष्यति। अधिकारिणः अवदन् यत् अधिकस्पष्टचयनप्रक्रियया सह नियुक्तिपञ्चाङ्गः, परीक्षासमयः, प्रक्रियाविलम्बः च सम्बद्धाः विषयाः न्यूनीभवन्ति इति अपेक्षा अस्ति।

IAS अधिकारी ऋचावर्मा कार्यमुक्ता, केन्द्रसर्वकारे सेवा प्रदास्यति

हिमाचलप्रदेशसर्वकारेण आईएएस- अधिकारी ऋचावर्मा इत्यस्याः निवृत्तिः कृता। वर्मा केन्द्रसर्वकारस्य शिक्षामन्त्रालये उपसचिवरूपेण कार्यं करिष्यति। मुख्यसचिवः संजयगुप्तः ऋचावर्मा कार्यमुक्तिं दत्त्वा अधिसूचना प्रसारितवान्। विद्युत्मण्डलस्य वित्तकार्मिकनिदेशकं अनुरागचन्द्राय राज्य औद्योगिकविकासनिगमस्य प्रबन्धनिदेशकस्य अतिरिक्तप्रभारं सर्वकारेण दत्तं यत् पूर्वं ऋचावर्मा इत्यस्याः पार्श्वे आसीत्।

मुख्यमंत्री सुखुः पंचायतनिर्वाचने राज्यपालस्य आपत्तौ च प्रतिक्रियामददत्

1. हिमाचलप्रदेशस्य आह्वानानि अन्येभ्यः भिन्नानि सन्ति।
2. अस्मिन् समये पंचायतनिर्वाचनं सम्भवं नास्ति।
3. आपदाप्रबन्धनं प्रथमा प्राथमिकता अस्ति।
4. ऊनायाम् अपराधस्य दमनं क्रियते।

हिमाचलसर्वकारः अवैधमद्यस्य विषये स्वस्य अंकुशं कठिनं करोति, अप्रैलमासात् आरभ्य ५४,९४५ सेटकं मद्यं गृहीतम्

हिमसंस्कृतवार्ता:-

शिमला।

आबकारीविभागेन राज्ये सर्वत्र अवैधमद्यस्य दमनं तीव्रं कृतम् अस्ति। विशेषदलानि राज्ये निरीक्षणं कुर्वन्ति, अस्मिन् वित्तीयवर्षे अद्यावधि ५२३ प्रकरणाः पञ्जीकृताः सन्ति। विभागेन राज्यस्य विभिन्नस्थानात् २१,६३७,१६६ सेटकम् अवैधमद्यं, ३३,३०८,९०० सेटकं लाहन इति च गृहीतम् अस्ति। गतमासे एव दक्षिणशिमलाप्रदेशे ३०९,३४० सेटकम् अवैधमद्यं १२ सेटकं लाहानं च, मण्डीमध्यक्षेत्रे २,६७८,२२५

सेटकम् अवैधमद्यं, १४ सेटकं लाहनं च, उत्तरक्षेत्रे पालमपुरे ५२९,१५० सेटकं मद्यं, ४,८७० सेटकं लाहनं च गृहीतम्। तदतिरिक्तं पुलिसजिलाबद्दी इत्यत्र २८६.०९ सेटकं, कुल्लो २०९०.६२५ सेटकं, मण्ड्यां ५२८.३५० सेटकम्, ऊनायां २८६.०४५ सेटकं च अवैधमद्यं गृहीतम्। अस्मिन् व्यापारे सम्बद्धानां विरुद्धं वैधानिकीं कार्यविधिं कर्तुं सर्वकारेण जिलाधिकारिभ्यः निर्देशः दत्तः। अक्तूबर मासे विभागेन पुलिसजिला नूरपुरस्य डमटालक्षेत्रे मिलवान, ठाकुरद्वारा, बरोटा, बेला लुडाचा, उलेहरियाम् इति ग्रामेषु बहूनां मात्रायाम् अवैधमद्यं, अनेकाः परिचालनभट्टिकाः च गृहीताः। दलेन समुचितविधिकायां कृत्वा एतानि स्थले एव नष्टानि।

मुख्यमन्त्री सुखविन्दसिंहसुखुः इत्यस्य निर्देशानुसारं आबकारीविभागेन अवैधमद्यस्य तत्करीं निवारयितुं जिलास्तरस्य विशेषविभागीयदलानां निर्माणं कृतम् अस्ति। एतेषां दलानां माध्यमेन अवैधकार्याणां निवारणाय राज्ये सर्वत्र अवैधमद्यस्य विरुद्धं

गहनम् अभियानं प्रचलति। राज्ये एतानि अवैधमद्यक्रियाः निवारयितुं आबकारीविभागेन ३५ विशेषदलानि निर्मिताः। अवैधव्यापारं निवारयितुं कुल्लुः तथा चम्बा जनपदयोः ४-४ दलानि, शिमला, सोलन, बिलासपुरं, मण्डी, ऊना जनपदेषु तथा नूरपुरपुलिसजनपदेषु ३-३ दलानि, काङ्गडा, सिरमौरः, हमीरपुरजनपदेषु तथा बीबीएनपुलिसजनपदेषु २-२ दलानि, किन्नौरमण्डले १ दलं च नियुक्ताः सन्ति। आबकारी आयुक्तः युनुसः अवदत् यत् राज्यसर्वकारः अवैधकार्याणां निकटतया निरीक्षणं कृत्वा नियमानुसारं कठोरकार्याणि करोति येन अवैधमद्यव्यापारेण सर्वकारस्य राजस्वस्य हानिः न भवति। अवैधमद्यव्यापारसम्बद्धं किमपि सूचनां विभागेन संचालितस्य दूरभाषसङ्ख्या ०१७७-२६२०४२६, अञ्चलसंग्रहकर्ता ०१७७-२६२०४२६ (दक्षिणक्षेत्रं), ०१८९४-२३०१८६ (उत्तरक्षेत्रं) तथा च... ०१९०५-२२३४९९ (मध्यक्षेत्रं), येन किमपि प्रकारस्य अवैधकार्यं स्थगितं शक्यते।

उपमुख्यमन्त्रिणे अग्निहोत्रीवर्याय पुत्र्याः विवाहोत्सवस्य शुभकामनाः - हिमसंस्कृतवार्ता

गाजोल-महाविद्यालये अनुसंधानप्रस्तुतीकरणयोः कौशलविकासाय राष्ट्रीयसिम्पोजियम् आयोजितम्

हिमसंस्कृतवार्ता:- डॉ. निशिकान्तपाण्डेय, गाजोल, मालदा। मालदाजनपदस्य गाजोले उच्चशिक्षायां वर्धमानस्य अनुसंधानस्य महत्त्वं, तस्य च यथाविधि प्रस्तुतीकरणस्य आवश्यकता इति दृष्ट्वा गाजोल महाविद्यालये “Crafting Knowledge: The Art of Research and Presentation” इति शीर्षकेन एकदिवसीयं राष्ट्रीयसिम्पोजियं सफलतया आयोजितम्। अस्य कार्यक्रमस्य आयोजनं महाविद्यालयस्य परिंस्वादगृहे अभवत्। आन्तरिक- गुण- निश्चितिकाकोषस्य (IQAC) सहयोगेन अनुसंधान- नवोन्मेषसमितिना अस्य कार्यक्रमस्य दिग्दर्शनं कृतम्। अस्मिन् सिम्पोजिये विशिष्टविद्वांसः, अनुसंधानकर्तारः, छात्राश्च विभिन्नसंस्थानात् सहभागिनः आगतवन्तः। कार्यक्रमस्य उद्घाटनसमये महाविद्यालयस्य कार्यवाहकप्राचार्यः डॉ. निरंकुशः चक्रवर्ती उपस्थितः आसीत्। अजितविश्वसः, गाजोल महाविद्यालयस्य परिवालकसमितिः अध्यक्षः, विशेषातिथिरूपेण सहभागी अभूत्। पूर्वकार्यवाह- प्राचार्यः डॉ. तन्मयसरकारः, IQAC- समन्वयकः डॉ. मु. निरैरुल इस्तामः, अन्ये च विशिष्टाः अध्यापकाः उपस्थिताः आसन्। मुख्यप्रवचनम्

अवतारयामास- डॉ. मञ्जुः, सहयोगी- अध्यापिका, शिक्षाविभागः, NCERT प्रादेशिकशिक्षणसंस्थानं, भोपालम्, डॉ. सुरञ्जनसिकदारः, सहयोगी-अध्यापकः तथा डीन् (Faculty Welfare), घनी खान चौधुरी अभियांत्रिकी- तंत्रज्ञानसंस्थानम्, मालदा, आवेदकाभ्यां शोधपद्धतिः, साहित्यसमीक्षणम्, दत्तांशविश्लेषणम्, शैक्षिकलेखनम्, संदर्भप्रणाली, प्रभावी-संवादकौशलम् इत्यादिषु विस्तृतमार्गदर्शनं प्रदत्तम्। सिम्पोजियमस्य सञ्चालनकर्ता आसीत् आंग्ल- विभागस्य सहायक-प्राध्यापकः डॉ. चन्दनप्रसादः। अस्मिन् कार्ये सहयोगितां कृतवन्तः- डॉ. सुपार्थघोषः, डॉ. हारुण अल रशीद, बिलास महलदारः, अध्यापिका समाप्ति पालः च। कार्यक्रमेऽस्मिन् प्रायः शताधिकाः अध्यापकाः, शोधार्थिनः, छात्राश्च आसन्। एतेन सक्रियः सहयोगात्मकः शिक्षणवातावरणः निर्मितः, ये शिक्षकाः छात्राश्च स्वानुभवानां ज्ञानस्य च परस्परविनिमयं कर्तुं समुक्ताः। महाविद्यालयस्य विश्वासः यत् एषः सिम्पोजियम् अध्यापकाणां व्यावसायिकसमृद्धये तथा छात्राणां निष्क्रियशिक्षार्थिभ्यः सक्रियज्ञानस्रष्टृन् कर्तुं नितरां सहायकः भविष्यति इति।

राजकीय वरिष्ठ माध्यमिक- विद्यालय- गोशैणी - द्वारा मतदाता जागरूकता हेतु कार्यक्रमस्य आयोजनं कृतम्

मतदाता- जागरूकतायै अभासीय- मतदान- वृत्तान्तः

हिमसंस्कृतवार्ता:- रूपेन्द्र। राजकीय- वरिष्ठ- माध्यमिक- विद्यालये गोशैणी- द्वारा भारतनिर्वाचन-आयोगस्य तथा SVEEP (Systematic Voters' Education and Electoral Participation) कार्यक्रमस्य सौजन्येन मतदाता- जागरूकतायै अभासीय- मतदानस्य (Mock Poll) सफलायोजनं कृतम्। अस्मिन् अभासीय-निर्वाचने विद्यालयस्य पञ्च विद्यार्थिनः प्रत्याशीरूपेण सहभागीभूताः आसन् विद्यालय- प्रतिनिधिपदस्य कृते स्वीयां अभ्यर्थित्वं प्रस्तुतवन्तः। मतदान- प्रक्रियायां नवम-श्रेणीतः द्वादश- श्रेणीपर्यन्तं प्रायः सप्तति- अधिकद्विशतं (२७०) विद्यार्थिनः उत्साहेन स्वमताधिकारस्य प्रयोगं कृतवन्तः। तदन्ये च विंशतिः (२०) विद्यार्थिनः निर्वाचन-कर्मिणां

(Polling Staff) रूपेण मतगणना, मतदाता-पञ्जीकरणम्, मत- पत्रिकानां व्यवस्था, पंक्ति- नियमनम् इत्यादिषु कार्येषु सहयोगं कृतवन्तः। मतगणनायाः अनन्तरं “यशु ठाकुरः” नाम्नः छात्रः अतिशयाधिकं मतं प्राप्तवान्, स च विद्यालय- प्रतिनिधिपदाय विजयी घोषितः। अस्य कार्यक्रमस्य मुख्योद्देश्यः विद्यार्थिभ्यः मतदान- प्रक्रियायाः व्यवहारिकं ज्ञानं प्रदानम् आसीत्। कार्यक्रमस्य कालखण्डे विद्यार्थिनः-मतदानस्य प्रक्रिया, मतदाता-सूच्याः महत्त्वम्, मतदान-केंद्रस्य व्यवस्था, गोपनीय-मतदानस्य सिद्धान्तः, मतपेटिका/ ई-वी-एम (EVM) उपयोगः, मतगणना, लोकतन्त्रे मतदातुः महत्त्वम् इत्यादिषु सर्वेषु पक्षेषु अवगताः। एतेन कार्यक्रमेण विद्यालये लोकतान्त्रिक- मूल्यानि, मताधिकारस्य महत्त्वम्, उत्तरदायी- नागरिकत्वस्य च भावना दृढीकृता।

विनयकुमारः हिमाचलकांग्रेसस्य अध्यक्षः चितः, पूर्वाध्यक्षस्य प्रतिभासिंहस्य स्थानं ग्रहीष्यति

हिमाचलप्रदेशस्य विधानसभायाः उपाध्यक्षः विनयकुमारः हिमाचलप्रदेशकांग्रेससमित्याः अग्रिमः अध्यक्षः भविष्यति। विनयकुमारः हिमाचलविधानसभासभापतिं कुलदीपपठानियां प्रति त्यागपत्रं प्रस्तुतवान्। सभापतिः तस्य त्यागपत्रं स्वीकृतवान् अस्ति। अनेन सह हिमाचलप्रदेशकांग्रेससमित्याः एकवर्षानन्तरं स्थायिः अध्यक्षः भविष्यति। उल्लेखनीयं यत् मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंह सुखुः पूर्वमेव दलितसमुदायस्य दलस्य अध्यक्षस्य प्रतिवचनम् अकरोत्। दलस्य राष्ट्रीयध्यक्षः मल्लिकार्जुनखर्गे अपि विनयकुमारस्य नाम्ना सहमतः अभवत्। दिल्लीतः शीघ्रमेव औपचारिकघोषणा

भविष्यति। श्रीरेणुकाजीविधानसभाक्षेत्रात् तृतीयवारं विनयकुमारः विधायकः निर्वाचितः अस्ति। अस्मिन् समये सः उपसभापतिः अपि नियुक्तः। तस्य पिता डॉ. प्रेमसिंहः अपि अस्मात् निर्वाचनक्षेत्रात् अनेकवारं विधायकत्वेन निर्वाचितः, सीपीएसरूपेण च कार्यं कृतवान्। विनयकुमारः प्रथमवारं २०१२ तमस्य वर्षस्य डिसेम्बरमासे विधायकत्वेन निर्वाचितः अभवत् तदनन्तरं २०१७ तमे वर्षे २०२२ तमे वर्षे च निर्वाचितः। विनयकुमारस्य जन्म १९७८ तमे वर्षे मार्चमासस्य १२ दिनाङ्के अभवत्। तस्य द्वादशकक्षायाः अध्ययनमस्ति। आरम्भे सः रेणुकाखण्डकाङ्ग्रेसस्य महासचिवरूपेण कार्यं कृतवान्। पश्चात् सः स्वपितुः सम्पदां अग्रे नीतवान्। ज्ञातव्यं यत् राज्ये दलस्य प्रमुखस्य निर्वाचनं बहुकालात् प्रचलति स्म। रोहितठाकुर, आर एस बाली, अनिरुद्धसिंह, कुलदीप राठौर, इत्यादीनां नामानां विषये अपि चर्चा अभवत्, परन्तु अन्ततः विनयकुमारस्य नाम अन्तिमरूपेण निर्धारितम्।

पूर्वसैनिकानाम् कृते शुभसमाचारः; शिक्षातः विवाहपर्यन्तं केन्द्रसर्वकारेण सहायता द्विगुणीकृता अस्ति

केन्द्रीयसैन्यमण्डलेन त्रयाणां योजनानां कृते अनुदानं वर्धयितुं अधिसूचना अधिसूचिता अस्ति। पूर्वसैनिकानां कन्यानां विवाहानुदानं द्विगुणितम् अस्ति। अधुना ते विवाहानुदानरूपेण एकलक्षरूप्यकाणि प्राप्नुयुः। पूर्व एषा राशिः ५०,००० रूप्यकाणि इति निर्धारिता आसीत्। किञ्चित्कालपूर्वं वृद्धिः घोषिता आसीत्। अधिसूचनायाः अनन्तरं देशे पूर्वसैनिकानाम् पुत्रीभ्यः योजनायाः द्विगुणं लाभं प्राप्स्यति। पूर्वसैनिकानाम् बालकानां कृते शिक्षानुदानं अपि एकसहस्रात् द्विसहस्ररूप्यकाणि यावत् वर्धितम् अस्ति। दरिद्रता अनुदानं चतुःसहस्रात् अष्टसहस्ररूप्यकाणि यावत् वर्धितम् अस्ति। परन्तु गतवर्षे पेन्शन-अनुदानार्थं केवलं अष्टौ आवेदनपत्राणि प्राप्तानि। राज्यसर्वकारेण हिमाचले अपेन्शनजनानां कृते पञ्चसहस्ररूप्यकाणां मासिकपेंशनं प्रदत्तम्। अपेन्शनधारकाः पूर्वं पेन्शन- अनुदानस्य आवेदनं कर्तुं संकोचम् अनुभवन्ति स्म यतोहि पूर्वं केवलं चतुर्सहस्ररूप्यकाणि एव आसन्। परन्तु द्विगुणीकरणेन सह इदानीं अनुप्रयोगाः आरभ्यन्तु शक्यन्ते। ये निर्धारितमापदण्डं पूर्यन्ति ते पेन्शनअनुदानं प्राप्नुयुः। सम्प्रति हिमाचलप्रदेशे ४९४ गैर-पेंशन-जनाः सन्ति। तेषु २४१ पूर्वसैनिकाः, २५३ सैन्यविधवाः च सन्ति, ये राज्यसर्वकारस्य अपेन्शनरयोजनायाः अन्तर्गतं लाभं प्राप्नुवन्ति।

असमप्रदेशीय: विज्ञानशिक्षकः, नारदोपाध्यायः

सदैव सच्चिन्तनं कार्यम्

मनुष्यस्य मनः गतिशीलं, चञ्चलञ्च। क्षणेऽपि एकस्मिन् स्थाने स्थातुं नार्हति एतत्। निरन्तरं जल्पनकल्पनादीन् धृत्वा सर्वत्र व्रजति। परं मनो हि सुखदुःखयोः, शुभाशुभकर्मणः कारणमस्ति, बन्धमोक्षयोः कारणमपि एतदेव। अनादिकालतः जीवः स्वकीये अर्थात् वैयक्तिके

सुखे हिते वा तत्परः सन् जगति प्रवर्तमानोऽस्ति। अतः 'मत्पार्श्वे सुखं स्यात्, मम आदरः भवतु, सम्मानः भवतु, मम नाममहिमा लोके प्रसरतु, मम हितं स्यात्, मत्कल्याणं भवेत्, मन्मुक्तिः स्यात्, मया ईप्सितं सर्वं सिद्ध्येत्' इत्येवं प्रकारेण संसारं हि श्वपार्श्वे आक्रष्टुं तस्य स्वभावः तत्परः भवति। एतस्य स्वभावस्य कारणतः तस्मिन् कामना, ममता, आसक्तिः इत्यादीनां वृद्धिः एवं दृढता जायमाना वर्तते। परन्तु आत्मकल्याणं तु कामनादीनां दूरीकरणद्वि सिद्ध्यति। अतः संसारं प्रति जीवस्य यः आकर्षणजन्यः स्वभावः, तस्य दूरीकरणार्थं सर्वप्राणिनां हिते रतिः, प्रीतिः वा परमावश्यकः। अर्थात् 'प्राणिमात्रं सुखं प्राप्नुयात्, नात्र कोऽपि दुःखी भवेत्, सर्वेषाम् आदरसत्कारादिकं भवेत्, सर्वेषां कल्याणं स्यात्, सर्वेषां परमात्मप्राप्तिः सम्भवेत्।' इति एतादृशः भावः अत्यन्तम् आवश्यकः। एतादृशः सर्वहितकारी भावश्चेत् संसारआकर्षणं शनैः दूरीभवितुम् अर्हेत्। यदा एवं अन्तःकरणे स्थितः प्राक्तनः परिच्छिन्नताभावः नश्यति तदा परमात्मप्राप्तिरपि सम्भवति- "ते प्राप्नुवन्ति मामेव सर्वभूतहिते रताः।" इति। एवं जीवे 'अहं ब्रह्मास्मि' इति भावः जागर्ति। तस्मात् तदा सांसारिकी अहंता, ममता इत्यादिभावः पूर्णतः विलयतां गच्छेत्। एतादृशः जीवः हि कृतकृत्यः, दुर्लभश्च लोके इति। एतत्सर्वं मनसः कारणतः हि सम्भवति। तस्मान्मनसः निग्रहणम् अनिवार्यं कल्याणकामिभिः इति, शुभम्।

संसदः शीतकालीनसत्रे १० विधेयकाः प्रस्ताविताः सन्ति, शिक्षायाः परमाणुऊर्जायाः नियमाः प्रवर्तिताः भविष्यन्ति

दिसम्बर-मासस्य प्रथमदिनात् आरम्भमाणस्य शिशिर-सत्रस्य सज्जता केन्द्रसर्वकारेण सम्पन्ना अस्ति। अस्मिन् समये सर्वकारेण १० विधेयकाः प्रवर्तनार्थं सूचीकृताः, ये देशस्य

अनेकक्षेत्रेषु निजीक्षेत्रस्य द्वाराणि उद्घाटयिष्यन्ति। शिक्षाक्षेत्रे दीर्घकालं यावत् प्रतीक्षितानां परिष्काराणां कृते प्रवर्धनं भविष्यति। उद्योगस्य, आधारभूतसंरचनायाः च विकासे बाधां जनयन्तः नियमाः समाप्ताः भविष्यन्ति। आगामिनिशीतकालीनसत्रे परमाणुऊर्जा, उच्चशिक्षा, बीमा, सुरक्षाविषयेषु महत्त्वपूर्णपरिष्कारम् आरम्भ्यत इति सर्वकारस्य योजना अस्ति। नूतनविधानेन निजीक्षेत्रस्य परमाणुविद्युत्निर्माणस्य मार्गः उद्घाटितः भविष्यति, सुरक्षानियमाः सरलाः भविष्यन्ति, शिक्षानीतिः च कठिना भविष्यति। तदतिरिक्तं राजमार्गभूमिप्राप्त्यर्थं सरलीकरणाय, जीर्णाधिनियमानां निरसनाय च विधेयकानाम् आरम्भस्य सम्भावना वर्तते।

'२०४० तमे वर्षे अन्तरिक्षं गन्तुं स्वदेशीयाः अन्तरिक्षयानानि भविष्यन्ति' राज्यमन्त्री भविष्यस्य योजनाः सज्जीकृताः इति वदति

हिमसंस्कृतवार्ताः। अन्तरिक्षयात्री शुभांशुशुक्लस्य अनुसरणं कृत्वा भारतं अन्तरिक्षसन्निधिं अधिकं विस्तारयितुं प्रतिबद्धः अस्ति। भारतस्य लक्ष्यं २०३५ तमवर्षपर्यन्तं अन्तरिक्षे स्वकीयं केन्द्रं निर्मातुम् अस्ति। यदि सर्वं सम्यक् भवति तर्हि भारतं २०४० तमवर्षपर्यन्तं स्वकीयं स्वदेशीयं अन्तरिक्षयानं प्रक्षेपयिष्यति। शनिवासरे सिटी माण्टेसरी विद्यालये आयोजिते मुख्य-न्यायाधीशसम्मेलने मुख्यातिथिरूपेण केन्द्रीयविज्ञानप्रौद्योगिकीराज्यमन्त्री (स्वतन्त्रप्रभारः) डॉ. जितेन्द्रसिंहः शुभांशुविषये चर्चां कुर्वन् एतत् वक्तव्यं दत्तवान्। सः अवदत् यत्, "अस्यां परियोजनायां कार्यं तीव्रगत्या प्रचलति, वैज्ञानिकानां क्षमतायां कोऽपि संदेहः न भवेत्। वयम् एतत् कार्यं सम्पन्नं करिष्यामः।" सर्वकारः भविष्यस्य योजनां कुर्वन् अस्ति। राज्यमन्त्री उक्तवान् यत् प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी

इत्यस्य नेतृत्वे अस्माकं सर्वकारः भविष्यस्य योजनानां विकासं कुर्वन् अस्ति, ये भविष्यस्य आह्वानानां सम्मुखं कर्तुं समर्थाः सन्ति। अधुना वयं ६,००० मीटर् गभीरतां प्राप्य पनडुब्बीनिर्माणक्षेत्रे चिह्नं कृतवन्तः। विज्ञानप्रौद्योगिक्याः क्षेत्रे वयं उन्नतिं कुर्मः। वयं सौर ऊर्जायाः विद्युत्वाहनानां च माध्यमेन जलवायुपरिवर्तनस्य निवारणाय कार्यं कुर्मः। समस्य आवश्यकता अस्ति यत् अस्माभिः पर्यावरणस्य रक्षणार्थं लघुकार्यं करणीयम्। प्लास्टिकस्य उपयोगविषये सः अवदत् यत्, "अस्माभिः संकल्पः करणीयः यत् प्लास्टिकपुटस्य उपयोगः न करणीयः अपितु वस्त्रपुटस्य उपयोगः करणीयः। प्रथमं वयं स्वस्य परिसरेषु, ततः नगरे, युवानां प्रेरणायै अभियानं कुर्मः। ते अभियानस्य अधिकविस्तारार्थं साहाय्यं कुर्वन्तु। प्रौद्योगिक्याः विकासस्य विषये राज्यमन्त्री १९८० तमे वर्षे दूरदर्शने प्रसारितस्य चित्रहारस्य उल्लेखं कृतवान्। सः अवदत् यत् पूर्व दूरदर्शने प्रसारितं भवति स्म, परन्तु अधुना प्रौद्योगिक्याः उन्नत्या मोबाईलयन्त्रप्रयोगेण सर्वेषां कृते प्राप्तम् अस्ति। विज्ञानस्य अनुसन्धानस्य च क्षेत्रे विकासस्य सम्भावना अस्ति, यदि एआइ इत्यादीनि प्रौद्योगिकीः अस्माकं जीवनस्य भागः भवन्ति तर्हि तस्य दुष्प्रभावाः भविष्यन्ति। तस्य दुरुपयोगेण समस्याः अपि भविष्यन्ति, तेषां निवारणार्थं प्रयत्नाः क्रियन्ते।

हिमसंस्कृतवार्ताः, ईदरधीरजः, हैदराबादः

वार्ता-संवादः

नन्दिनी- नमो वः। अद्यतने वार्ता-कार्यक्रमे स्वागतं करोमि। नमस्ते काव्ये।
काव्या- नमस्ते नन्दिनि। प्रथमं तु, मस्तिष्कस्य स्वास्थ्यं कथं महत्त्वपूर्णम् इति अस्माभिः ज्ञातम्। इदानीं वैज्ञानिकाः वदन्ति यत् मतिभ्रंशरोगकारिणः पट्टकाः मस्तिष्केण एव दूरीकृताः भवितुम् अर्हन्ति। एतत् तु महती वार्ता।

नन्दिनी- आम्, मस्तिष्कस्वास्थ्यस्य कृते एषा वार्ता अतीव आशाप्रदा। इदानीं दृष्टिविषये वदामः। वैज्ञानिकैः एकः नूतनः दृष्टिपटल-घटः निर्मितः, येन गभीरदृष्टिहीनैः जनैः अपि पुनः पठनं साधितम्।

काव्या- आम्, एतत् आविष्कारः दृष्टिहीनेभ्यः महान् अनुग्रहः। इदानीं मानवस्य स्वभावविषये चर्चां कुर्वः। एकं नूतनम् अध्ययनं प्रकाशितम् अस्ति। तस्मिन् अध्ययने कथितं यत् मानवाः प्रकृतौ जीवनार्थं निर्मिताः, न तु नगरेषु।

नन्दिनी- सत्यम्, अस्माकं जीवनशैली प्रकृतितः दूरं गता। एतेन शरीरे अनेकाः समस्याः भवन्ति, तासु एका कटिपीडा। इदानीं वैद्यैः कटिपीडाविषयकाः अष्ट मिथ्याविश्वासाः निवारिताः, येषां त्यागः जनैः करणीयः इति ते इच्छन्ति।

काव्या- आम्, एतेषां मिथ्याविश्वासानां निवारणेन बहवः जनाः लाभान्विताः भविष्यन्ति। अद्य अस्माभिः चतस्रः मुख्याः वार्ताः चर्चिताः। धन्यवादः नन्दिनि। श्रोतृभ्यः अपि धन्यवादः। पुनः मेलिष्यामः।

"विनोदकणिका"

{१} मातृगृहतः भार्यायाः दूरवाणीम् आगतः, रक्षाबन्धनं समाप्तम्, अधुना माम् उद्धृत्य आगच्छ। पतिः- प्रिये! १५ अगस्तपर्यन्तम् अवकाशः अस्ति तर्हि द्वे चत्वारि वा दिनानि इतोऽपि मातृगृहं तिष्ठतु।

भार्याः- चतुरः मा भवतु! देशः स्वतन्त्रः अभवत्, न त्वम्।

{२} औषधधिक्रेता क्रुद्धः भूत्वा अवदत्- अग्रिमे समये भवान् अवसादस्य औषधं क्रेतुम् इच्छति तर्हि वैद्यस्य चिटिका आनयतु। न तु विवाहप्रमाणपत्रम्।

डा. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर

पुणे/ महाराष्ट्रम्

हिमसंस्कृतवार्ताः